N°. 2977 1857.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze Courant verschijnt te Amsterdam Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5,00; voor de buitensteden ƒ 6,00; *franko* door het geheele Rijk. *Brieven, Gelden,* enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer Courant.

ZATURDAG 14 FEBRUARIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden ingezet à ƒ 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 13 Februarij.

Indien men niet in het, hoewel dan ook voor velen aanlokkelijk licht aan 't Christendom leefde, zou menige handeling van ons goevernement het vermoeden doen ontstaan, dat een kwade genius het heeft aangeraakt en dat het moodlot Nederland ten speelbal zijner kwade luimen heeft uitgekozen. Zoo beginselloos, en wat erger is, zoo gedachteloos gaat onze Regering te werk! Daar is nu weer, na vele andere dwaasheden, het *Reglement op drukwerken in Nederlandsch-Indië* gekomen, een reglement, dat en niet kleingeestiger kon uitzien als het gemaakt ware ten dienste van Keizer Soulouque, die 't zich ten taak heeft gesteld, om in Zuid-Amerika onder de zwarten eene karikatuur van 't fransche Keizerrijk te leveren.

Verschillende bladen hebben uitvoerig aangetoond dat het Reglement de plaats van de drukpers in N. Indië ... met alle kracht te weeren. Wij achten ons daarom ontslagen van de verpligting om dat op onze beurt te gaan bewijzen. Wij wenschen, bij 't bespreken van dat onderwerp, een ander doel. Wij willen aantoonen, dat ons goevernement, dit reglement ontwerpende, niet wist wat het deed en geen tegen zijn doel ... van eenig staatkundig inzigt in de zaak.

Wij zullen daarbij niet treden in beschouwingen en jammerklagten over de geschondene vrijheid der drukpers, noch over den smaad onzen Laurens Coster aangedaan, voor wiens beeld nogtans dit goevernement is komen pronken met betuigingen van groote liberaliteit ten aanzien der pers. Evenmin zullen wij ons vermeiden in het nadeel, dat het nieuwe reglement, die 't reglement zal toebrengen aan onzen nederlandschen boekhandel, welke zich een onoverkomelijken muur heeft zien opwerpen in de Oost, die hem den toegang afsluit. De regten en belangen, door 't reglement geschonden, zijn, 't is waar, zeer belangrijk. Maar behalve dat ze door andere organen der publieke opinie genoegzaam zijn verdedigd, is er nog een hooger belang, het staatsbelang, hetwelk de Regering bij het reglement heeft op het oog gehad, dat door het reglement is aangetast. En daarop hoofdzakelijk willen wij de aandacht vestigen.

Echter, het is noodig vooraf te zien, wat de Regering ten opzigte van de drukpers in Indië, blijkens het regeringsreglement, te verrigten had. De wetgever had namelijk regelen gesteld, waaraan de Regering gebonden was. Die regelen waren, na eene langdurige en grondige beraadslaging, tot wet gemaakt. En in den toestand, waarin wij verkeeren, waren zij met onmiskenbare wijsheid en voorzigtigheid opgemaakt.

Zij schreven voor in art. 110 van het indiesch regerings-reglement, dat maatregelen van *preventieven* aard alleen kunnen worden aangewend 1°. ten opzigte van geschriften, die elders dan in Nederland gedrukt, in Indië worden ingevoerd, en 2°. die in Indië zelve worden gedrukt.

Nogthans, omtrent deze laatsten was het en uit de beraadslagingen der Kamer en uit de verklaringen der Regering gebleken, dat daarbij hoofdzakelijk het oog was gevestigd op hetgeen in de oostersche talen zou worden gedrukt. Bij gevolg, de *preventie* zou treffen drukwerken uit den vreemde, en drukwerken die in onze koloniën van de pers zouden komen, vooral in de oostersche talen.

Daarentegen werd *onbelemmerde* toegang verleend aan alle in het moederland gedrukte stukken, en enkele art. 110 van het reglement slechts de bevoegdheid, toe, om met de verantwoordelijkheid dier ingevoerde stukken *repressieve* maatregelen te nemen.

Aldus was de weg, dien de Regering had te volgen, afgebakend.

Uit regtmatige vrees, dat de oostersche volken, in onze koloniën gevestigd, Japaneezen en Chineezen, een schadelijken invloed zouden ondergaan, was aan de *preventie* onderworpen al wat in hunne *oostersche* talen gedrukt zou zijn. Insgelijks werden te regt, om vreemden invloed uit onze koloniën te weeren, aan de preventie onderworpen al de verschillende drukwerken buiten Indië, elders dan in Nederland gedrukt. En ook uit hoofde daarvan, zoowel als om gehoor te komen aan onzekere voorvallen, was de vrijheid gelaten, om ook op hollandsche drukwerken, van de indische pers gekomen, preventieve maatregelen toe te passen.

Maar van den anderen kant, om de nederlandsche ingezetenen van onze Oost-Indiën door den natuurlijken band der gedachtenwisseling vereenigd te houden met de ingezetenen van Nederland, om onze koloniale bezittingen, die den naam dragen van nederlandsch te zijn, werkelijk te doen leven van nederlandsche gedachten, nederlandsche behoeften, nederlandsche strevingen, om den geest van 't moederland over te storten in den geest der dochter, daarom werd alle preventie bij de wet verboden op elken invoer in onze Koloniën van drukwerk uit Nederland. Alleen werden *repressieve* maatregelen, bij verordening vast te stellen, veroorloofd tot weering van strafbaar misbruik.

Wat nu heeft de Regering gedaan, nadat hare gedragslijn zoo duidelijk was aangewezen? Zij heeft niet alleen die gedragslijn ter zijde geschoven, maar juist naar het omgekeerde gestreefd van hetgeen haar was tot pligt gemaakt.

Daar, waar de wetgever gevaar had gezien en preventie gewild, heeft zij die preventie vergeten.

Maar, hetgeen de wetgever ... gekeerd juist tegen datgene wat de wetgever niet alleen niet gevaarlijk, maar als eene onmisbare behoefte had aangemerkt, namelijk tegen al hetgeen hier of in de Oost in 't hollandsch zal worden gedrukt.

De Regering is alzoo op tweederlei wijze ontrouw geweest aan het mandaat, haar door de wet opgelegd.

Zij heeft ... waar zij behoorde te bestaan, en haar ingevoerd waar zij verboden is.

Want ofschoon de censuur bij 't reglement niet is ingevoerd, zoo heeft de Regering door eene opeenstapeling van maatregelen iets ergers weten te bewerken dan de censuur zelve. Zij heeft het namelijk zoo goed als onmogelijk gemaakt, dat in onze Indiën zich vestigt òf een drukker òf een boekhandelaar, of dat er boekwerken, tijdschriften, dagbladen uit Nederland in onze Koloniën worden ingevoerd, verkocht, verhuurd of zelfs om niet ter lezing uitgeleend.

Bij zulk eene verbazende en onbegrijpelijke afwijking van hare taak is 't blijkbaar, dat de Regering niet alleen niet begrepen heeft wat ze deed, maar zich tevens geen rekenschap heeft weten te geven van den toestand, waarin wij jegens de Oost verkeeren. Dit laatste zullen wij in een volgend Nommer aantoonen.

Toen de Heer Nijgh het ontwerp van een reglement op de drukwerken in Indië aan den Heer Mr. J. R. Thorbecke toezond, verklaarde deze de echtheid van dat stuk in twijfel te trekken, maar betoonde zich geneigd zijn advies over dat »gewrocht der duisternis" mede te deelen. De Heer Thorbecke heeft zijn advies, waarop de Heer Nijgh niet nader schijnt te hebben aangedrongen, aan den redacteur van het *Tijdschrift van Ned. Indië* afgestaan. Wij nemen dit stuk uit het Tijdschrift over, daar een ieder gewis met groote belangstelling daarvan zal kennis nemen.

»Gij vraagt mij mededeeling van een advys, hetgeen ik, blijkens mijn brief van den 12den ll. bereid was aan den Heer Nijgh te Rotterdam op zijn verzoek te geven. Die brief was niet voor den druk bestemd, doch het advies stel ik gaarne tot uwe beschikking. Te meer daar na de publickmaking van den brief, de gelegenheid mij welkom is, om de gronden van een hard klinkend vonnis voor te leggen.

21 Jan. 1857. »THORBECKE."

»Ter voldoening aan uw verlangen zal ik het ontwerp, zonder in andere beoordeeling te treden, enkel vergelijken met de *wet*, art. 110 van het regerings-reglement, waarop alle verordening van dezen aard in Nederlandsch-Indië moet gegrond zijn.

»Volgens de 1ste alinea van dat artikel kan het door de drukpers openbaren van gedachten of gevoelens en het toelaten van elders dan in Nederland gedrukte stukken, worden *belemmerd*, voor zoo veel dat de verzekering der openbare orde wordt gevorderd, krachtens de 2de alinea worden in Nederland gedrukte stukken *onbelemmerd* toegelaten, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens regels bij algemeene verordening te stellen.

»Derhalve tweeërlei verschillend regt; een voor de in Nederland, een ander voor de elders dan in Nederland gedrukte werken. Ten aanzien der eerste, gedoogt de wet belemmering op een bepaalden grond, ten aanzien der andere sluit zij belemmering uit.

»Wat doet nu het ontwerp?

»I. De voorname belemmeringen van preventieve kracht, welke de steller noodig keurt, zijn, zoo ik wel zie, de volgende.

»1. De uitoefening van het beroep van drukker, uitgever van drukwerken of handelaar daarin, is onderworpen aan de voorwaarde, dat men eene maand te voren schriftelijke aangifte doe aan het plaatselijk bestuur en een borgtogt van ƒ 200—500 stelle.

»De gouverneur-generaal kan daarenboven, in overeenstemming met den raad van Nederl. Indië, de uitoefening verbieden hetzij aan een bepaalden persoon, hetzij op eene bepaalde plaats in het algemeen. Art. 1—5.

»2. Elke vervolging op grond van de voorschriften van dit reglement kan steeds worden aangevangen met de inbeslagneming van het aangeklaagde drukwerk. Bij het verleenen van regtsingang kan tevens de sluiting der winkels, bergplaatsen of der drukkerij, waarvan het drukwerk afkomstig is, worden gelast. Art. 31.

»3. »Elk artikel van een tijdschrift, buiten bloote nieuwstijding of aankondiging, moet, onverschillig of het de politiek al dan niet rake, door den schrijver zijn geteekend, of het tijdschrift, waarin het artikel voorkomt, wordt in beslag genomen en verbeurd verklaard. Art. 18.

»Aan deze belemmeringen zijn de in Nederland gedrukte stukken evenzeer als andere onderworpen, de uitgever of handelaar in Indië, die zich met de uitgave of den verkoop van voortbrengselen der Nederlandsche drukpers belast, evenzeer als hij, die Indische of vreemde drukwerken aanbiedt. Ik vinde geen verschil dan omtrent eene formaliteit van minder beteekenis in art. 13 en 15 N°. 2.

»Het onderscheid dus, dat een van de grondslagen der wet is, wordt door het ontwerp ter zijde gesteld.

II. »De ontwerper vernietigt niet alleen het voorregt en den waarborg, welke de wet aan de in Nederland gedrukte stukken schenkt; hij heeft tegen hun vertier en hunnen omloop een bijzonder wapen gesmeed, onder welks bereik zij in veel nadeeliger stand, dan zelfs de werken der Indische pers zouden komen.

»Dit wapen, van oneindig sterker preventief vermogen, dan alle censuur bestaat in de gevolgen, waarmede hij de verspreiding bedreigt. Hij stelt namelijk, wanneer de schrijver, drukker of uitgever van een verspreid geschrift aan de regtsmagt van de regterlijke collegien in Nederlandsch Indie niet is onderworpen, den verspreider verantwoordelijk en strafbaar. (Art. 11). Verantwoordelijk en strafbaar, al kan hem geenerlei schuld worden toegerekend, en alleen omdat de schrijver, drukker of uitgever onbereikbaar is voor den Indischen regter. En onder verspreiding wordt verstaan niet alleen elke daad van den koophandel, maar ook elke, zelfs kostelooze afstand aan anderen, met het oogmerk om verder te verspreiden. (Art. 34.)

»Niets schijnt mij duidelijker dan dat, onder de heerschappij van zulk eene verordening, een schrijver in Nederland, die niet zou aarzelen de verantwoordelijkheid van zijn werk, in het belang der zaak, te dragen, in Indië *geen* verspreider zal vinden. Gelief § 5 art. 21 en volgende in te zien. Het is overbodig, in eene regtskundige ontleding van dat stelsel te treden; het is genoeg op te merken, dat de kritiek der openbare aangelegenheden nergens wordt veroorloofd, zoodat geene beoordeeling van den maatschappelijken en publieken toestand, geene diskussie van handelingen van bestuur er veilig voor is, van niet als opwekking van haat en verachting tusschen verschillende klassen der bevolking (art. 26), of als aanranding van den aan de wetten of wettelijke verordeningen, verschuldigden eerbied (art. 24) of als opwekking tot haat of minachting der regering, te duchten

worden behandeld. Gewis althans niet, wanneer de geest van het ontwerp ook de uitvoering mogt bezielen. Zoo een auteur hart genoeg voor den inhoud en het doel van zijn werk heeft, om zich aan al die gevaren bloot te stellen, wie zal zich tot verspreiding leenen? Of bedoelt men, dat hij vooraf, om zekerheid over de gevolgen te erlangen, een, hetzij officieel, hetzij officieus onderzoek van het te verspreiden geschrift uitlokke?

»Indië zal dus, naar den toeleg van het ontwerp, voor de verspreiding worden gesloten. Hetgeen de censuur niet zou weren, zal door den schrik voor de daad van verspreiden worden belet.

»De gedachte der *wet*, in de 2de alinea van art. 110, hield ik tot hiertoe voor onmiskenbaar. De vrijheid der Nederlandsche drukpers over Indië uitstrekkende, eerbiedigt zij de natuurlijke verbindtenis tusschen moederland en kolonie. Indië is Nederlandsche grond, waar het woord des schrijvers, die in Nederland onder zijne verantwoordelijkheid tot allen spreekt, met gelijk regt moet kunnen worden vernomen.

»Blijkbaar zag de steller uwer proeve in die bepaling niet een beginsel, dat hij te ontwikkelen, maar een vijand, dien hij te bestrijden had. Bij het beramen der maatregelen van voorzorg tegen de inlandsche drukpers en vreemde litteratuur op grond der 1ste alinea van art. 110 was steeds de hoofdvraag, hoe daardoor den invoer van in Nederland gedrukte stukken te treffen. Aldus ontaardde het ontwerp in een spitsvondig advys om de *wet*, langs omwegen en bedekte gangen, te ontduiken of te verkrachten. Volgens de *wet* mag het licht, dat hier schijnt, ook onze indische maatschappij bestralen; volgens het ontwerp moet deze, onder de hoede van het gezag, in stille afzondering, buiten de beweging onzer nederlandsche denkbeelden, vooral in zoover zij Indië raken, worden gehouden. Zij worden *onbelemmerd toegelaten*, om in hunnen verderen loop aanstonds te worden gestuit. Men laat ze tot Indië, maar niet tot het publiek aldaar doordringen. Mij dunkt, zoo geene andere dan gouvernements-gemeenschap, of die welke het gouvernement goed vindt, tusschen dit land en Indië mag bestaan, dan moest bovenal het *Bijblad* worden verboden. Zoo lang men toch de overzeesche bevolking bij onze parlementaire debatten tegenwoordig laat zijn, zal de poging om voor het overige den litterarischen omgang te belemmeren, slechts een gevaarlijk verlangen naar hetgeen onthouden wordt, opwekken.

»Terwijl het ontwerp de vrijheid schendt, blijft het aan den anderen kant in gebreke, aan hetgeen de wet in het belang der goede orde eischt te voldoen. Door eene vrees bevangen, heeft de steller al het andere over het hoofd gezien. De *toelating* van vreemde drukwerken, volgens de 1ste alinea van art. 110, van bijzondere voorwaarden, zoo als men wachten zou, afhankelijk te maken, wordt niet noodig geacht; de beteugeling der Nederlandsche drukwerken scheen denkelijk ook voor gene krachtig genoeg. Maar de 2de alinea wil, bij ongestoorde toelating van in Nederland gedrukte stukken, ieders verantwoordelijkheid geregeld zien. De *wet* onderscheidt niet, of zij, die aan het misdrijf hetzij als auteur, hetzij als medepligtige, deel hebben, Nederland dan Indië bewonen. Het ontwerp daarentegen laat hen, in het eerste geval, vrij, om enkel den verspreider, die, naar de regelen van strafregt, doorgaans niet verantwoordelijk zijn kan, te vervolgen. En zoo de Nederlandsche drukker of uitgever zich van geen anderen verspreider dan van den post bedient, zal niemand, tenzij het postkantoor, verantwoordelijk zijn.

»Indien dergelijk ontwerp ongedrukt bleef, niemand zou daarbij, mijns inziens, verliezen."

Slot van het adres, aan Z. M. den Koning, door de Vereeniging ter bevordering van de belangen des Boekhandels ingediend:

»Ook indien de verantwoordelijkheid voor in Nederland gedrukte stukken bij het reglement op minder onregtvaardige wijze ware geregeld, zouden de ondergeteekenden vermeenen zich daartegen evenwel langs elken betamelijken weg te moeten verzetten, omdat die regeling naar hun inzien niet anders kan geschieden dan bij eene *wet*. Reeds bij de aanbieding van het reglement op het beleid der regering van Ned. Indië hebben de Nedrl. boekhandelaars bij adres aan de tweede kamer er op aangedrongen dat de voet, waarop de gemeenschap van boekhandel tusschen Nederland en zijne kolonien zou geoorloofd zijn, geregeld wierde door wettelijke en hier te lande uitvaardigde bepalingen. De bijvoeging van de laatste zinsnede aan artikel 110 van dat reglement bevatte den waarborg, dat aan hun verlangen zou worden voldaan; met de algemeene verordening, waarvan die zinsnede gewaagt, is niets anders bedoeld dan eene wet en kon ook niets anders bedoeld zijn, zoolang het bij onze wetgeving een ongehoord wanbegrip was om den een te doen straffen voor de overtredingen van den ander. Bij onbelemmerden aanvoer in Indië, kan er voor de aangevoerde werken geene andere verantwoordelijkheid te regelen zijn dan die van den uitgever, drukker of schrijver, hetgeen niet anders mogelijk is dan bij eene wet.

»Waar de ondergeteekenden voornamelijk tot beveiliging hunner handelsbelangen optreden, willen zij niet langdurig stilstaan bij de niet minder gewigtige bezwaren, welke zij als Nederlandsche burgers hebben tegen het gewraakte reglement. Zij wijzen er daarom niet op, hoe overbodig en ijdel het mag heeten, met terzijdelating van millioenen Oosterlingen, op wie alleen de werking eener kwalijk bestuurde drukpers gevaarlijk zou kunnen zijn, een ijzeren wetgeving te smeden tegen een gering getal Europeanen, voor wie eene krachtige regering eene voorwaarde van zelfbehoud is; zij willen niet stilstaan bij den strijd der vastgestelde bepalingen met de regelen van de eenvoudige billijkheid en met de eerste beginselen van strafregt; noch bij het onherstelbaar en onwaardeerbaar nadeel dat er dreigt uit de afsnijding van de gemeenschap des geestes tusschen het moederland en de koloniën. De kreet van verontwaardiging, deswege uit Indië opgegaan, klinkt luide genoeg.

Van hun standpunt wijzen de adressanten nog slechts op het nuttelooze der reglementaire bepalingen, die, onmagtig tot bereiking van haar doel, slechts vruchtbaar zullen zijn in ergernis en misbruik. Onder hare werking zal de openlijke en eerlijke boekhandel worden vernietigd ten behoeve van een bedektelijk, langs sluipwegen gedreven verkeer, dat — de ondervinding van alle landen, die de pers aan banden poogden te leggen, heeft het geleerd — ook door de ijverigste en hatelijkste vervolgingen niet is te weren. Onder hare werking zal de tusschenpersoon tusschen den Indischen verbruiker en den Nederlandschen uitgever zich vestigen in eene naburige Engelsche bezitting, en zullen de voordeelen van eenen aanzienlijken handelstak aldus naar den vreemde worden verplaatst, terwijl dan de bezwaren, verbonden aan de onmiddelijke bestelling bij den Nederlandschen uitgever, voor het grootste deel worden ontgaan. En zoo zal de Nederlander de even nieuwe als beschamende les hebben te leeren van vrijheid te moeten zoeken op vreemd gebied.

»Om alle deze redenen verzoeken de ondergeteekenden Uwe Majesteit eerbiedig, doch met den meest ernstigen aandrang:

dat het Uwe Majesteit behage om, met intrekking van het Reglement op de drukwerken in Nederlandsch-Indie, maatregelen te doen nemen om de verantwoordelijkheid, bedoeld bij art. 110 der wet tot vaststelling van het reglement op het beleid der regering van Nederlandsch-Indië, te doen regelen bij de wet.

'**t Welk doende:**

(Was get.) »A. C. Kruseman,
»P. N. van Kampen,
»Amsterdam, Haarlem, »P. Kraay, Jr.,
»'s Gravenhage, »D. S[illegible],
den 7den Februarij 1857. »A. Belinfante.

De *Fakkel* deelt de volgende merkwaardige bijzonderheid mede.

„Het 225-jarig bestaan van het Amsterdamsche Athaeneum is gevierd, en die feestviering is besloten met het houden van een maaltijd, waaraan ook de gewezen minister, van Bosse, heeft deel genomen. Er wordt verhaald, dat de eerste toast die werd ingesteld en gedronken, een toast op het welzijn des Konings was. Er wordt verhaald, dat die werd ingesteld door den heer van Bosse. Er wordt verhaald, dat die toast zeer welsprekend en zeer koningsgezind werd uitgebragt. Maar er wordt tevens verhaald, dat dadelijk na het uitbrengen en drinken van dien toast, door een der aanzittende gasten met luide stem de vraag werd gedaan aan een die tegenover hem zat: „Hebt gij wel eens een *Gereformeerde* Jezuit gezien?"

Het verhaal is niet volledig; want er ontbreekt nog het volgende aan: »en allen, die de vraag hoorden, keken »dadelijk den vrager aan en knikten, dat zij *hem* zagen."

De Fakkel is een ***Protestantsch*** volksblad.

't Is evenwel nog onbeslist, of het protestantsche deel der Nederlandsche Natie mag worden beoordeeld naar den geest en de rigting van dat blad, dan wèl, of het blad geschreven wordt, met het doel om het Protestantisme in Nederland te parodiëren.

Men zegt wel, dat het blad geredigeerd wordt door predikanten. Als dit waar was, zou er geen krachtiger bewijs zijn voor den lagen trap van zedelijkheid en beschaving, van ongelijkvormigheid aan den grooten Meester, waartoe hier en daar de leeraren in Nederland zijn gedaald.

Als zulk een blad vele abonné's telt, — terwijl andere bladen van bekende soliditeit uit gebrek aan ondersteuning de uitgave staken, — dan pleit dit weinig voor den goeden smaak der protestanten in Nederland.

Men zou, op die wijs, al meer en meer overtuigd kunnen worden van het grooter nut, om elk blad te doen teekenen door den naam van een verantwoordelijk redacteur, wiens beginselen bekend zijn, dan dat men ten slotte den naam opmerkt van den uitgever of drukker, wien 't alleen is te doen om de poen.

Zoodra, *de Fakkel* aan haar hoofd zou schrijven: »uitgegeven voor rekening en ten voordeele der anti-»papistische genootschappen," zou het blad geene lezers vinden; — want men zou het, en teregt, beschouwen als een winstgevend middel voor anti-papistische drijvers.

Nu vinden die drijvers in dit blad een middel, om op dezelfde wijze hun doel te bereiken, door te wijzen op de noodzakelijkheid om door vereenigde krachten het protestantisme te steunen; en dat geschiedt door de aanvaarding van het lidmaatschap, waarvan de contributie vruchten draagt, niet door het protestantisme staande te houden of het catholicisme afbreuk te doen; maar om bijzondere personen te bevoordeelen.

Ziet, dat is nog erger dan jesuitisme; want de protestantsche propaganda, waarvan *de Fakkel* het erkend of bedekt orgaan is, heeft geen ander doel dan de verwezenlijking der spreuk: *Charité bien ordonnée commence par soi-même.*

Men had vóór 1848 eene geheime broederschap, die in Nederland het jezuïtisme voornam te bestrijden, onder welken vorm en op welk gebied het werd ontdekt. Vele broeders droegen namen, die nu nog onder menig artikel van *de Fakkel* als pseudonym verschijnen. In 1848 spatte die broederschap uit een; omdat bij de openbaring van beginselen alras bleek, dat er bij vele broeders een geheel ander doel op den voorgrond stond, dan regt voor allen en dat zij geene bevoegdheid hadden, om het teeken te dragen, dat tot *geloof, hoop en liefde* verpligt. Die verkeerde of valsche broeders kan men nog herkennen, overal, waar eene kekkelijke factie op staatkundig gebied hare netten uitwerpt; en elk waar protestantsch-liberaal gevoelt een afkeer van hen, die zijn doel *verbergt* en toch geen middel ontziet, om dat doel te bereiken. (*Grondwet.*)

Onder de vele gewigtige werkzaamheden, die de Tweede Kamer der Staten Generaal, bij de aanstaande hervatting van hare zittingen, zal te vervullen hebben, behoort de behandeling van het voorstel van den heer Sloet tot Oldhuis, tot verandering van tienden in grondrenten. Er hebben in den laatsten tijd vele belangrijke geschriften over dit onderwerp het licht gezien. Wij meenen bij deze gelegenheid ook de aandacht te moeten vestigen op een opmerkelijk werk, dat in het jaar 1850 over dit onderwerp het licht zag, getiteld: ***Pleitmemoriën, uitgesproken voor het Prov. Geregtshof van Zuid-Holland en voor den Hoogen Raad der Nederlanden over het Tiendregt,*** waarin de geheele bestaande jurisprudentie over dit belangrijk onderwerp wordt aangewezen. Dat werk is bijeengebragt en vervaardigd door den heer Mr. A. A. J. Meylink, thans lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Het is vermeerderd met historiële aanteekeningen, bedenkingen tegen de verhandeling van Mr. P. van der Schelling over het tiendregt, en met de opgave der wettelijke bepalingen; terwijl, behalve de te dezer zake ingediende stukken en gewezen arresten, meest alle vonnissen en arresten over het tiendregt als bijlage zijn opgenomen; tevens het belangrijk rapport der kommissie, ten jare 1795 benoemd [illegible] der tienden. Wij vernemen wijders, dat de heer Meylink, zich ook in den laatsten tijd veel moeite heeft gegeven, om zich al meer en meer op de hoogte van het onderwerp te stellen. Tot dat einde moet die heer zich gewend hebben tot de archiefbewaarders in de verschillende provinciën, alsmede tot de kommissiën van landbouw, ten einde den voormaligen en tegenwoordigen toestand der zaak uit onderscheidene oogpunten, geheel te kennen; terwijl hij zich voorts gewend moet hebben tot de griffiers der regterlijke kollegiën met het doel om ook volledig met den staat der jurisprudentie te dien aanzien bekend te worden. Het is dan ook te voorzien, dat de heer Meylink een vervolg op zijnen vroegeren arbeid zal kunnen leveren en, bij de behandeling der questie in de Kamer, veel licht over het onderwerp zal kunnen verspreiden. (*W. v. h. R.*)

Het adres aan Z. M. den Koning, betrekkelijk den aanleg van spoorwegen in de noordelijke provinciën, dat te Groningen van wege de kamer van koophandel en fabrieken aan de ingezetenen ter teekening was aangeboden, is eergisteren naar Z. M. opgezonden, voorzien van ruim 1200 handteekeningen.

Z. M. heeft goedgevonden tot burgemeester der gemeente 's Hertogenbosch te benoemen jhr. mr. E. de Kuijper.

'S GRAVENHAGE, 11 Febr. De heer F. W. Conrad, prezident der kommissie voor de doorgraving der landengte van Suez, die zich volgens de jongste berigten uit Egypte, naar Jeruzalem heeft begeven, wordt in de laatste dagen dezer maand van daar in de rezidentie terug verwacht.

BERGEN OP ZOOM, 10 Febr. Wij vernemen dat een adres aan heeren gedeputeerde Staten dezer provincie is opgezonden, onderteekend door een vier- of vijftal leden van den gemeenteraad, houdende bezwaren tegen een dezer dagen genomen raadsbesluit, betreffende het stads wees- en arm-kinderhuis. (*Amst. Cour.*)

ENSCHEDÉ, 10 Febr. Sedert gisteren heeft men alhier opgemerkt den heer de Brouwer de Hogendorp, koncessionnaris van den geprojekteerden spoorweg van Rheine op Zevenaar, wiens komst alhier in verband staat met het voornoemde plan. Met het oog op de onbetwistbare voordeelen die uit zoodanige aansluiting voortvloeijen, tracht men hier zijne pogingen krachtig te ondersteunen en door gepaste middelen dit plan te verwezenlijken. Met belangstelling ziet men den uitslag der te houden konferentiën te gemoet. (*Amst. Cour.*)

SNEEK, 10 Febr. Van 31 Jan. tot en met 6 dezer zijn in deze provincie 803 runderen aan de besmettelijke longziekte gestorven of afgemaakt; bedragende daardoor het totaal der gevallen sedert 1 Jan. dezes jaars 1425.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 11 Febr. De neufchatelsche zaak blijft immer dobberende en dezelfde onzekerheid heerscht omtrent de onderhandelingen. Wat men van Berlijn en Bern verneemt, zou doen vermoeden, dat de koningsgezinde uitgewekenen in de eerste stad niet vreemd zijn aan de nieuwe houding van het pruissische goevernement. Men vertrouwt evenwel, dat de bezwaren die deze zaak verwikkelen, van geen langen duur zullen zijn.

Een zonderling gerucht heeft aan den strijd, ten aanzien van de Donauvorstendommen, eenige levendigheid gegeven. Men beweert dat de hertog van Nassau, in dit oogenblik te dezer stede, eenige eischen doet gelden op het goevernement der vereenigde Donau-vorstendommen, [illegible] van den prins zouden gesproken hebben in den zin om die eischen te ondersteunen waarop lord [illegible] in het engelsche parlement bereids gezinspeeld heeft. Andere geruchten willen, dat er sprake zou zijn van een huwelijk tusschen dien hertog en eene prinses van Leuchtenberg, die zoowel aan de keizerlijke familie van Frankrijk als die van Rusland verwant is. Hoewel [illegible], kan dit in de quæstie die thans besproken wordt veel overzucht wekken.

— Gelijk gisteren gezegd is, hadden onze minister en admiraal zich niet vereenigd met de door admiraal Seymour tegen China genomen maatregelen; men verneemt nu dat [illegible] der andere natiën bij die gelegenheid [illegible], behalve de minister der Vereenigde [illegible].

— [illegible] openbare verkooping heeft eenige dagen geleden een echte amati-viool 18500 franken opgebragt.

— Kleine oorzaken hebben, gelijk men weet, soms de [illegible] gevolgen. Ll. Zondag was een burger te St. Omer, die [illegible] zelf wilde verdienen, in een der [illegible] en werkte zich in 't zweet om het roet er uit te krabben; doch onze man, die tamelijk zwaarlijvig was, vond zich in zijn rekening omtrent de ruimte van zijn schoorsteen erg bedrogen en geraakte derwijze in het naauw, dat hij zich niet kon loswringen. Hij riep hulp, en niet dan na men oneindige moeite [illegible] aangewend om hem [illegible] zijn gevangenis te trekken, was men [illegible] genoodzaakt de helft van den schoorsteen af te breken.

— Men leest in den *Ami de la Religion*:

De wel-eerw. heer Hugon, wiens schrander en liefdadige zorgen zoo veel hebben toegebragt aan de bekeering van den ongelukkigen Verger, zendt ons den volgenden brief, dien wij ons haasten mede te deelen. Na die ware en onloochenbare getuigenis meenen wij dat de zoo ontijdig aangevangen diskussie hopende wezenlijkheid der in Vergers ziel ontstane verandering, voor goed geëindigd zal zijn.

„Parijs, 8 Februarij 1857.

„Mijnheer de Redakteur!

„De door een dagblad geopperde en door sommige publieke organen herhaalde twijfel, Vergers christelijk afsterven betreffende, heeft in veler gemoederen weifelingen doen ontstaan. Men schrijft mij inderdaad uit vele oorden, ten einde een beroep op mijne getuigenis te doen.

„Is 't mij leed mij aan een stilzwijgen te moeten onttrekken, dat met mijnen stand en aard overeenstemt, ik heb ten minste den troost luide te kunnen verklaren, dat Verger in zijn laatste stonden opregt tot God is teruggekeerd.

„De woorden [illegible] openlijk zijn berouw te kennen gegeven, het door hem verwekte schandaal betreurd, zijne dwalingen herroepen en zijn begeerte betuigd heeft om als christen in den schoot der Kerk te sterven, zijn in de tegenwoordigheid van meer dan dertig personen door hem gesproken en zoo trouw mogelijk door verscheiden dagbladen medegedeeld, die, wat men er van zegge, hunne berigten uit verschillende bronnen geput hebben.

„Die woorden zijn overigens in volkomene overeenstemming met de openlijke godsdienstige daden, welke Verger verrigt heeft, hetzij in de kamer der voorbereiding (*salle de la Toilette*), hetzij op het schavot-zelf. 't Is alzoo onbetwistbaar dat hij zich, na het kruisbeeld gekust te hebben, met zijn biechtvader in een boek der kamer afgezonderd heeft; dat daar, geknield en na een onderhoud, dat zoo lang heeft geduurd, als de omstandigheden veroorloofden, hij in 't openbaar de absolutie heeft ontvangen, met al de teekenen van een opregt berouw; dat, na de absolutie te hebben ontvangen, hijzelf luide en verstaanbaar op de gebeden van vollen aflaat, op hem toepasselijk, heeft geantwoord.

„Al die feiten, wij herhalen het, hebben plaats gehad in de tegenwoordigheid van meer dan dertig getuigen, tot verschillende standen van de maatschappij behoorende. Inderdaad, behalve de heer de Lavalle, direkteur der gevangenis, behalve acht of tien beambten onder zijne bevelen en eenige policie-agenten, zonder daarbij te rekenen de openbare ambtenaren, wier namen bereids door het ontkennend dagblad zijn genoemd, en van welke sommigen reeds in de gelegenheid zijn geweest om hunne verwondering over de halstarrigheid, waarmede dat dagblad Vergers bekeering blijft loochenen, onderscheidde men nog onder de aanwezigen drie officieren van ons leger en eenige personen van hoogen rang, die wij evenwel betamelijkshalve niet zullen noemen, doch wier getuigenis, des vereischt, ons niet zou ontbreken.

„Men heeft beweerd, dat Verger, *na het tooneel in het kachot in een soort van neerslagtigheid en wezenloosheid is gezonken, waaruit hij niet is teruggekeerd en in een toestand was, dat men zooveel mogelijk zijne teregtstelling moest bespoedigen*. Men heeft daaraan toegevoegd, dat, *ten gevolge van dien wezenloozen toestand, hij slechts eenige woorden heeft gestameld, die hij niet duidelijk kon uitspreken.*

„Die beweering is zoo zeer in tegenspraak met de wezenlijke feiten, dat, elke quæstie van goede trouw ter zijde gelaten, ze alleen voldoende zou zijn om te bewijzen dat het dagblad in dwaling is gebragt door verkeerd ingelichte personen.

„De staat van wezenloosheid, waaruit men zegt dat Verger niet zou gewekt geweest zijn, heeft integendeel slechts korte oogenblikken geduurd en is gevolgd door een helderen toestand, gedurende welken de veroordeelde bewezen heeft dat hij in 't volle genot zijner vermogens was: vooreerst door de woorden en daden, welke wij boven hebben beschreven; vervolgens door zijn koelbloedig antwoord, den scherpregter gegeven, die hem tot kalmte en onderwerping vermaande; door zijne tot den heer direkteur der gevangenis en de aanwezige bewaarders gerigte dankbetuigingen voor de hem gedurende zijne gevangenschap bewezene zorgen, en eindelijk door de woorden, welke hij den heer Mérand, inspekteur-generaal der gevangenissen, verzocht den Keizer over te brengen. Is er iets, dat de aanwezigen getroffen heeft, 't is integendeel [illegible] en tegenwoordigheid van geest, die Verger in zijne laatste oogenblikken toonde.

„Ik zal hier niet aan de woorden zoo vol geloof herinneren, welke door Verger op zijnen weg naar het schavot gesproken zijn en door een aantal personen gehoord werden; ik zal ook niet zijn laatste en plegtige getuigenis herhalen, die hij op het schavot-zelf en in de tegenwoordigheid van vele duizende [illegible] heeft gegeven, dat hij tot God was teruggekeerd — die getuigenis alleen moest voldoende zijn om de wezenlijkheid zijner bekeering voldingend te bewijzen; ik zal er nog slechts bijvoegen, en zulks tot meerder bewijs, dat de feiten, waaraan wij herinneren, beknoptelijk en in woorden, die wij zouden kunnen aanhalen, in een officiëel verslag zijn opgenomen.

„Wij eindigen deze verklaring, welke wij zoo beknopt mogelijk hebben gemaakt, met ons leedwezen te betuigen, dat men ze noodzakelijk heeft gemaakt, en met den wensch dat ze eene diskussie doe eindigen, die het publiek gevoel kwetst.

„V. Hugon,
aalmoezenier der veroordeelden."

De nieuw benoemde Kardinaal-Aartsbisschop van Parijs heeft in een zeer vriendelijken brief den weleerwaarden schrijver van bovenstaande verklaring dank gezegd voor de bijzonderheden, die omtrent de ontknooping van het betreurenswaardig drama door hem gegeven zijn, en voor de liefderijke en christelijke diensten, die hij den veroordeelde bewezen heeft.

ENGELAND.

LONDEN, 11 Febr. Volgens den *Morning Post* zou de toestand te Napels nog geen verandering hebben ondergaan.

— Men heeft ook berigten uit Perzië, die van eene groote opgewondenheid in dat land spreken. Sommige korrespondentien, gelijk men weet, hebben gemeld, dat het hof van Perzië, na de inneming van Bushire den heiligen oorlog had verklaard en de vijandelijkheid tot het uiterste wilde drijven; doch volgens latere meer juiste tijdingen, heeft het hof van Teheran na de bezetting van den perzischen golf geen andere maatregelen genomen, dan het leger bevel te geven Farsistan te bezetten.

— In den *Morning Post* leest men, dat de kanselier der schatkist voornemens is het budget der uitgaven te verminderen en wel ten bedrage van 8 millioen. Er zullen 38700 matrozen en 1500 soldaten in dienst worden gehouden. Ook zal hij groote wijzigingen ten aanzien van den *income-tax* voorstellen.

Ten gevolge zijner benoeming tot prezident van het openbaar onderwijs, heeft William Cowper in eene redevoering, gehouden voor de kiezers, die zijn mandaat moesten hernieuwen, zijne verwondering betuigd, dat het land aan het vaste voornemen van het goevernement had kunnen twijfelen, om de 9 pence van de oorlogsbelasting af te schaffen.

— Op den 2de Feb. had admiraal Lyons niet meer dan drie schepen van het Slangen-eiland terug ontboden. Alle schepen van de stations in de zee van Azoff, van Sinope en van den Donau waren nog in de Zwarte Zee.

BELGIE.

BRUSSEL, 12 Febr. De begrafenis van den graaf Félix de Merode, op gisteren, had al de eigenschappen eener nationale plegtigheid. Van ten elf ure des ochtends werd het ruime hôtel in de Wolstraat als bestormd door het edelste van Belgies bevolking, die aan een der stichters van het koningrijk België, een laatste hulde wilde bewijzen. Al wat de natie edels bezit was te Brussel tegenwoordig, de ministers des Konings, het *corps diplomatique*, de hooge staatsambtenaren, de vertegenwoordigers der doorluchtigste geslachten van het land bragten der familie hun rouwbeklag, terwijl het hôtel omringd werd door de bevolking, die aan de lijkbaar van den geliefden afgestorvene de laatste eer wilde bewijzen. De graaf Werner de Merode, de graaf de Montalembert en de markies de Vignacourt, omringd door de overige leden der familie, waren blijkbaar bewogen door de teekenen van algemeene sympathie, hun door honderden lieden van aanzien betuigd. Het hôtel was in diepen rouw gehuld; het voorportaal, in een *chapelle ardente* herschapen, het voorloopig graf van den held van den dag, blonk van het treurige licht waarmede de Kerk den dood omringt.

In de zaal, waar de bedroefde familie vergaderd was, onderscheidde men de heeren Gendebien en de Potter, de voormalige medeleden van Félix de Merode in het voorloopig goevernement, en een aantal oude leden der wetgeving, die uit alle oorden van België waren toegestroomd. Ten twaalf ure 's middags traden de aanwezigen de doodskapel binnen, waar de heer Dele-Haye, prezident der Kamer, de heer de Decker, minister van Binnenlandsche Zaken, en de heer de Theux, een boezemvriend van den ontslapene, redevoeringen hielden, die met eerbiedige stilte werden aangehoord.

De stoet toog vervolgens naar de kerk *des Minimes* tusschen de zaamgedrongen en eerbiedige volksmenigte door. Alle vensters waren met menschen bezet en het volk vulde de straten als op den immer gedenkwaardigen dag der begrafenis plegtigheden der Koningin van België, Maria Louisa.

Op den weg van den lijkstoet zag men te midden der algemeene deelneming kostbare tranen weenen — ook die der armen, welke niet de minst overvloedige waren. Onder hen bevond zich een man, die zekerlijk de beste lijkrede van dien dag heeft uitgesproken, welke letterlijk deze woorden behelsde: *Al die eer verdient hij wel, hij was een groot heer, maar een braaf mensch, een goed christelijk man die met ons deelde; vele lieden gelijk hij zouden het land gelukkig maken.*

Men heeft het voornemen voor den man, die immer geregtigheid liet wedervaren aan hen die het verdienden — ter gedachtenis aan Félix de Merode op het klein Sablonplein een gedenkteeken op te rigten.

STADSNIEUWS.

In de 231ste Staats-Loterij zijn in de 5e Klasse bij de 40e Trekking prijzen van *f* 1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 14503 *f* 1000 en de premie van *f* 30,000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 13 Februarij.

BEVALLEN (10 Febr.): G. C. Leefkens, geb. Jansen, [illegible]

OVERLEDEN (8 Febr.): G. Wiedebosch, geb. Nolting, [illegible] j.
(9 Febr.): A. van Oosterwijk Bruyn, geb. de Lanoy, [illegible] j.

Wisselkoers.

Parijs	2/m	*f* 55⅛		Livorno	2/m.	*f* [illegible]
»	zigt	» 55 1/16		Napels	»	» 32[illegible]
Bordeaux	2/m.	» 54⅞		Petersburg		[illegible]
»	zigt	» 55¼		Weenen		[illegible]
Madrid	3/m.	» 238		Augsburg		» [illegible]
Cadix	»	» 238		Frankfort		» 99
Sevilles	»	» 237		Hamburg	2/m.	» 35 1/16
Bilbao	»	» 237		»	zigt	» 35 7/16
Lissabon	»	» 39¾		Londen	⅔/m.	» 11,57½
Porto	»	» 39¾		»	zigt	» 11,70
Genua	2/m.	» 45⅛		Rotterdam		» ⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 12 Febr. Belg. leen. 2½ pc. 55⅞, Obligatiën 3 pc. 74; id. 4 pc. 98; Spanje 1—3 pc. 23⅞; Binnenl. 3 pc. 37½; Romeinen 5 pc. 88; Oostenrijk Met. 5 pc. 81¼; id. Nap. 5 pc. 83½.

PARIJS, 12 Febr. Fransche 4½ pc. 95.—; 3 pc. 68.35; 4½ pc. Spanje 24; 3 pc. id. —; 5 pc. Met. —; Rom. Leen. 89.

MADRID, 10 Febr. 3 pc. Schuld 38.00, id. 1½ pc. 24.75.

LONDEN, 12 Febr. Cons. 94⅞; Spanje buit. 3 pc. 41⅞; id. 1 pc. 24½; Rusl 5 pc 108½; id. 4½ pc. 96½; Holl. 4 pc. 98½; id. 2½ pc. 65; Sard. 5 pc. 89; Braz. 104; Peru 4½ pc. 78½; Gren. uitg. 7; id. werk. 22½; Mexiko 3 pc. 21⅞; Portugal 3 pc 44½; Ecuador 15; Venezuela 38½; Wissel op Amst. —.—; Hamburg —.—.

WEENEN, 12 Febr. Met. 5 pc. 85; id. 4½ pc. 75½; Bank-Aktiën 1038; Credit Anst. 285¼; Wissel op Londen 10,16; Amst. —; Parijs —; Goud 8; Zilver 4½.

BERLIJN, 11 Febr. 3½ pc. Pr. Staatschuld —; 4½ pc. Engeland —; id. 5 pc. 106.

BERLIJN, 12 Febr. 3½ pc. Pr. Staatsch. —; 5 pc. Rusland 106; id. 4½ pc. —; Wissel op Londen 2/m. 6 Th. 18⅞; Amst. kort 142½; Hamb. 154; Petersburg —.

HAMBURG, 12 Febr. Spanje 1¼ pc. —; id. 3 pc. 22⅞; Rusl. 5 pc. 100; 4½ pc. 89¾; 3 pc. Mexikanen 10; Noord-Duits. bank 97¼; Wissel op Londen 3/m. —.—; id. kort —; Amst. —.—.

FRANKFORT, 12 Febr. 5 pc. Met. 81½; 1¼ pc. Spanje binnenl. 24 1/16, id. 3 pc. —; Wissel op Londen 3/m. ——; Parijs —; Weenen —; Amsterdam —.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		11 FEBR. 4½ u. gebl.		12 FEBR. 4½ u. gebl.	
Nederl., Werkel. Schuld à 2½ pCt.		63¾	63⅝		
Dito Dito	3	76 1/16	76	76⅛	
Dito Dito	4	95⅛	95 1/16		
Overzeesche Bezittingen	4				
Amortis. Syndik.	3½	90⅞			
Actien Ned. Bank	4		157		
Handel-Maatschappij	4½	138	138		
Maatschappij van Weld.	4		61½		
Oblig. Rijn-Spoorw.	4½		100½		
„ Holl. Spoorw.-M. Obligatiën	4½		98¼		
België	2½				
Dito bij *Rothschild*	2½				
Frankrijk, Obligatiën	3				
Spanje, Onbep. Stukken	1¼	23⅞	23⅞	24	24
Dito	3	41⅜	41⅛	41 5/16	
Dito Binnenl. à 6/m.	3	36 1/16	37	27 1/16	37 1/16
Coupon-Bewijzen		6⅜	6 5/16	6¼	
Amortisable Schuld		5⅞			
Portugal, te Londen	3	45 1/16	45	45⅛	45⅛
Dito Uitgestelde		24½	24	24⅝	
Rusl., bij *Hope* 1798 en 1816	5	104⅜	104⅛		
Dito Dito 1828 en 1829	5	103¼	103¼		
Cert. bij dito 1831 en 1833	5	93⅞			
Inschr. bij *Stieglitz*, 5e Serie	5	94½			
Dito idem 6e	5	96⅜	96 5/16	96¼	
Certifikaten te Hamburg	5	94¼			
Dito dito te Londen	4½		94¼		
Dito dito *Hope en Co.*	4	85¼	85¼		
Dito bij *Stieglitz en Co.*	4	85⅛	84¾		
Dito bij id. 5de Serie	4				
Dito in Zilver	6				
Inschrijving in Assignat.	6	63½			
Certifikaten van dito	6	64½			
Polen, Aand. met Lot. fl. 500		152			
Schatkist-Obligatiën	4	78¾	78¾	78½	
Oostenrijk, Metalliek	5	77 1/16	77 5/16	77¼	
Dito rente te Amsterdam	5	87	86 13/16	87	86⅞
Dito Nationale	5	79⅛	79 1/16	79 5/16	79⅛
Dito	2½	39½	39⅛	40	
Ween. Bank bij *Goll en Co.*	5	80½	80½		
Dito	4	63⅞	63⅞		
Aand. met Loting fl. 250		330			
[illegible]		326½	326		
Pruiss. Aand. 1854	3½				
Napels, Cert. bij *Rotschild*	5				
Denemarken, Leen. te Lond.	5	100			
Louisiana, bij *Hope*	5				
Braziliën	5	98	98	98½	
Dito 1843	5		97½		
Mexico	3	21½	21 5/16	21¼	
Dito Onbepaalde	3	21⅛	21 3/16	21⅛	
Peru	4½		75		
Grenada, à £ 100	3½	22	21⅞		
Dito Uitgestelde		6⅞	6⅝	6 11/16	
Ecuador à £ 100	1	14⅝	14⅝	14 9/16	
Venezuela, à £ 100	4½	35½	35½	35 5/16	
Dito Uitgestelde		13⅞	13⅞		
Amerika, Bank-Aktiën Cert.					
Dito Orig.					
Grieken, Bl. 1825	5	6¼	6	6 5/16	

Prost 55, 56¼; Illin. 93½, ⅝; B. Sp. 31; Braz. 1839 97½; Grenada onb. 21; Ecuador onb. 14⅝, ½; Venezuela onb. 35⅛, 1/16; Grieken, roode 1824 6, 5/16.

Binnenlandsche fondsen prijshoudend, oostenrijksche, spaansche en portugeesche tot verbeterde koers te plaatsen, russen zonder variatie.

Koers van het Geld: Beleening 4½ pCt., Prolongatie 4½ pCt., Diskonto 5 pCt.

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIËN.

Metalliek	ƒ 28,27½	a 25	Pruissische	ƒ 34½	a —
Napelsche	- 25,80	„ —	Spaansche	- 2,37½	„ —
Div. in £St.	- 11,62½	„ —	Hamb. Russ.	- 36⅝	„ —
Eng. Russen	- 11,62½	„ —	Russ. in Z. R.	- 36⅝	„ —
Fransche	- 55½	„ —	Pools. in „	- —	„ —
Belgische	- 55⅞	„ —	„ „ Fl.	- 27½	„ —

Nationale Metalliek ƒ 29.50. Buitenl. Spanje ƒ 54⅞ per Fr. 120.

SPECIE-COURS.

GOUDEN SPECIEN.

Stukken à ƒ 10 per Stuk	ƒ 9,70	à 9,80
Oude Gerande Dukaten	» 5,55	» 5,65
Wigtige Souvereinen	» 11,70	» 11,80
» Pistolen	» 9,55	» 9,65
Stukken van 20 Francs	» 9,30	» 9,40

Baren Goud en Specien à ƒ 1442,60 per Ned. ℔ fijn 10¼ a 10¾ pc.

ZILVEREN SPECIEN.

Piasters per Stuk	ƒ 2,55	à 2,60
Stukken van 5 Francs	» 2,33	» 2,36
Brabandsche Kroonen	» 2,65	» 2,70
[illegible]	» 2,70	» 2,75
Pruissische Daalders	» 1,73	» 1,76
Zilver 1000 à 1000	ƒ —,—	» —,—
» 900 à 700	» 104,20	» 104,70

HANDELSBERIGTEN.

ANTWERPEN, 12 Febr. *Koffij* vast.

Granen. Inl. Tarwe kalm. Vreemde voor Export gesouteneerd. 1500 hect. roode Amer. fraaije kwal. bedongen ƒ 15½, 2000 hect. roode Holl. dº. ƒ 14½ etc. Rogge kalm. Inl. disp. a ƒ 7¾ te koop en op April ƒ 7⅞ p. 70 kº.

Katoen. Zeilend zijn verkocht 2874 bn. Surata per *Amicus*.

Rijst. Ca. 350 bn. gepeld Moulmain bedongen ƒ 8½.

NEW-ORLEANS, 23 Jan. *Katoen.* Voorraad 400/m. bn. Verkocht 67500 bn. Middling 12¼ a ⅜.

Vracht n. Liverpool 9/16 d.

Koers flaauw op Londen 8½ a 8¾ % premie.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 11 Febr. Freeman, Carolina County, Batavia, l. v. Douvres. Zweichlers, C. J. Borgstede, New-Orleans.

BROUWERSHAVEN, 11 Febr. Spaanderman, Prinses Sophia, en Börger, Jacob, beide Batavia n. Rott.

UITGEZEILD.

TRIEST, 5 Febr. Bakker, Maria, Rott.

RIVIER-VAART.

Rijnhoogte ARNHEM, 12 Febr. 0 el 90 duim.
KEULEN, 12 „ 5 vt. 4 „

Advertentiën.

(2919) Naauwelijks waren wij eenigzins opgebeurd van het verlies onzes geliefden Broeders, den Wel-Eerwaarden Heer M. P. VAN LEEK, Pastoor te Harmelen, of op nieuw bevinden wij ons in de diepste droefheid over het voor ons zoo smartelijk overlijden: van onzen geliefden Broeder, den Wel-Eerw. Heer H. J. VAN LEEK, Pastoor te Bodegraven, in den ouderdom van ruim 65 jaren, na voorzien te zijn geweest met de H. Sacramenten.

BODEGRAVEN, Uit aller naam,
7 Februarij 1857. A. M. L. VAN LEEK.

(2924) De post van **Onderwijzer** in het R. K. Weeshuis te Nijmegen, met 1 Mei e. k. zullen vacerende, worden diegenen, welke daartoe genegen zijn en den 2e rang bezitten, opgeroepen, zich voor den 25 Maart e. k. persoonlijk of schriftelijk vrachtvrij met de noodige bewijzen te melden aan Regenten van gemelde Weeshuizen.

Behalve vrije kost, inwoning en bewasschen, is aan dezen post een jaarlijks traktement van ƒ 175. verbonden.

Eene Jufvrouw van middelbare jaren, die in elk opzigt in staat is een druk Huishouden te dirigeeren, en als zoodanig drie achtereenvolgende jaren bij eene zeer geachte R. C. Familie geplaatst is geweest, waarvan zij de vereischte getuigschriften overleggen kan, wenschte zich weder als **Huishoudster** of in eene dergelijke betrekking geplaatst te zien. Adres met *franco* brieven onder letter B. of persoonlijke informatie, aan het Bureau der *Kerkelijke Courant*, van den heer JOSUÉ WITZ te *Arnhem*. (2905)

(2925) G. B. VAN GOOR, te *Gouda*, debiteert met succes:

I. **TUIN-ALMANAK**
OF DE NIEUWE OPREGTE HOLLANDSCHE HOVENIER

door **J. NIEDEKEN**, aanwijzende wat men Maandelijks in Moes- en Bloemtuin, Boomgaard, Boomkweekerij, Oranjerie en Broeijerij te verrigten hebbe. Met nieuwe opmerkingen, om alles *vroeg* en *veel* te hebben. 7de VERBETERDE EN VERMEERDERDE uitgave, door **TH. F. UILKENS.** Prijs ƒ 1.40.

II. **TUINIERS MAANDGETIJDEN,**
of aanwijzing van maand tot maand der Werkzaamheden in den Bloemhof, Boomgaard en Moestuin, 3e druk. Prijs 15 Cents.

(2899)

Etablissement ter Uitbreiding
DER CHRISTELIJKE KUNST
Joh. Philip,
Nieuwstraat, 22, (nabij het Muntplein) te Brussel.
(VROEGER TE LUIK GEVESTIGD.)

Heeft de eer aan de eerwaardige Heeren Geestelijken, zoowel als aan de beminnaren der schoone kunsten te berigten, dat, TEN EINDE DE BELANGRIJKHEID EN DEN SPECIALEN AARD ZIJNER ONDERNEMING TE HANDHAVEN EN DE UITBREIDING VAN DE CHRISTELIJKE KUNST TE BEVORDEREN, hij zijne woonplaats van de Bergstraat, 40, naar het bovenstaande adres heeft verlegd, waar men zal voortgaan met het ontvangen van bestellingen op gewijde vaten en alle voorwerpen die tot de H. Dienst behooren, zoowel voor hoofd- als dorpskerken, kortom op al wat tot de officie van een Bisschop of Pastoor behoort.

NB. *Alles volgens de kerkelijke voorschriften en de dekreeten der H. Kongregatie nopens den Ritus.*

Bovendien zal men er vinden een FRAAIJE VERZAMELING VAN GODSDIENSTIGE PRENT- EN PLAATWERKEN, op staal gegraveerd, naar de beroemdste schilders. Binnen kort zal daaraan worden toegevoegd, een ALGEMEENE BOEKHANDEL VOOR CHRISTELIJKE ARCHEOLOGIE EN LITURGIE.

Metalen werken: Gewijde Vazen, Relikwiekasten, Kandelaars, *Coronæ lucis*, Lichtkroonen, Kruisen, Processielantaarns, Wierooksvaten, Bronzen Beeldwerken, enz., enz.

Priesterlijke gewaden geheel van zijde, het voormalig damast gelijkende, zoowel ten aanzien der tekening, der leenigheid als sterkte der stof. Borduurwerken naar den ouden smaak.

Beeldhouw- en Snijwerk: Beelden van Heiligen, Kruiswegen, Houten en Steenen Altaren, Grafsteenen, Sarkophagen, ingelegd met gemailleerd koper, naar den ouden stijl, enz.

Godsdienstige plaatwerken, naar beroemde schilders, als: Overbeck, Turich, Carl en Andreas Müller, Deger, Ittenbach, Steinte, Veit, Schnorr, Van Lerius, enz., enz.

Ook staalplaten naar oudere meesters, zooals Hemling, Fiesole, Fra Bartholomeo, Perugino, enz.

NB. Depôt der geheele kollektie van de »*Godsdienstige Maatschappij van Dusseldorf, ter verspreiding van goede Prentwerken.*" Ook de geheele kollektie van Regensburg, Munnich, Dresden, Leipzig, enz., enz.

Algemeene Boekhandel voor Christelijke Archeologie en Liturgie: Men zal daar binnen kort vinden al de werken, die, nopens die belangrijke en gewigtige takken zijn uitgegeven in Engeland, Frankrijk, Duitschland, België, enz.

Bouwkunde: Men kan zich ook aanmelden ter verkrijging van plannen voor kerken, pastoriën, scholen, kloosters en kasteelen, enz.

Gekleurde, met teekeningen versierde, tegels voor plaveisel.

Huisraad: De heer Philp belast zich ook met de fabrikatie van Huisraad voor pastoriën, kloosters, kastelen enz., naar oude modellen en volgens de beginselen der kunst in de middeneeuwen.

Uitmuntende Kunstmedaille van de Onbevlekte Ontvangenis, welke de goedkeuring der uitstekendste Kerkhoofden verworven heeft.

Plaatwerken voor de eerste H. Kommunie. — Lijsten.

De heer Philp is in onafgebroken korrespondentie met de vermaardste schilders en belast zich met het vervaardigen van *Kruiswegen* en het *in fresco schilderen van kerken*, alsmede het leveren van geschilderde glasruiten, welk een en ander met de grootste zorg door hem zal worden behartigd. Tot billijken prijs waarborgt hij de goede uitvoering van alle kunstwerken.

☞ EEN GEÏLLUSTREERDE EN VERKLARENDE KATALOGUS IS TER PERSE MET DE PRIJZEN DER AANGEDUIDE VOORWERPEN, ENZ., WELKE OP AANVRAGE GRATIS ZAL WORDEN VERZONDEN.

✝ BRUSSEL,
Feest der Onbevlekte Ontvangenis 1856.

Te Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.